

EVLİ KADINLARIN YAŞAM DOYUMUNUN EVLİLİK DOYUMU VE ÇALIŞMA DURUMU İLE İLİŞKİLERİNİN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Dr. Yağmur Soylu
Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi
yagmur-haci@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Zekavet Kabasakal
Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi
zekavetkabasakal@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı evli kadınların yaşam doyumlarının evlilik doyumu ve çalışma durumu değişkenlerine göre incelenmesidir. Araştırmanın verileri İzmir’de yaşayan 311 evli kadından toplanmıştır. Veri toplanmasında bireylerin yaşam doyumlarını belirlemek için Yaşam Doyumu Ölçeği, evlilik doyumu düzeylerini belirlemek için Evlilik Doyum Ölçeği ve demografik değişkenler için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek için Spearman korelasyon analizi ve çalışma durumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek için t testi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda çalışan ve çalışmayan evli kadınların yaşam doyumunun istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur. Çalışmayan evli kadınların yaşam doyumu düzeyleri daha düşükken, çalışan evli kadınların yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca evli kadınların evlilik doyumu ve yaşam doyumu arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Evlilik doyumu, yaşam doyumu, evli kadınlar.

AN INVESTIGATION OF MARRIED WOMEN’S LIFE SATISFACTION RELATED TO MARITAL SATISFACTION AND WORKING CONDITIONS

Abstract

The purpose of this study was to investigate relations among life satisfaction, marital satisfaction and working conditions in married women. The study data were gathered from 311 married women who live in İzmir. Data was collected with several instruments: The Satisfaction With Life Scale, Marital Satisfaction Scale and A Personal Questionnaire. In analyzing the data to examine the relationship between marital satisfaction and life satisfaction Spearman correlation analysis was conducted. Also t-test was conducted to examine relationship between working conditions and life satisfaction. Results of analysis indicated that life satisfactions of working and not-working married women showed statistically significant differences. It was observed life satisfaction levels of not-working married women were lower and working married women were higher. Also among married women in marital satisfaction and life satisfaction, positive middle level of relationship was identified. The findings obtained from this study were discussed in the light of literature.

Keywords: Marital satisfaction, life satisfaction, married women.

GİRİŞ

Evlilik, kadın-erkek arasında oluşturulan bir ilişkiler sistemi olarak doğacak çocuklara bir statü sağlayan toplumsal ve yasal bir ilişki biçimidir. Evlilik eşlerin biyolojik, psikolojik, sosyal yönden pek çok gereksinimini karşılamaktadır (Özgüven,2000). Mutlu bir evliliğin bireyin öznel iyi oluşu üzerinde büyük bir etkiye sahip

olduğu belirtilmektedir (Johnson ve Booth, 1998). Bireyin öznel iyi oluşunun bileşenlerinden biri olarak tanımlanan yaşam doyumunun da öznel iyi oluşun bilişsel ögesini oluşturduğu ifade edilmektedir (Diener, 1984). Pozitif psikoloji kavramlarından biri olan öznel iyi oluş, bireyin kendi yaşamına ilişkin değerlendirmesini, mutluluğu, memnuniyeti ve yaşam doyumunu içermektedir (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999). Yaşam doyumunu yüksek olan kişi genel olarak yaşamına ilişkin olumlu değerlendirmeleri olan ve kendisini genellikle mutlu hisseden kişi olarak tanımlanmaktadır (Diener and Myers, 1997).

Evliliğin öznel iyi oluş üzerindeki etkisi incelendiğinde evli olmak genel anlamda bireyi mutlu etse de evliliğin kalitesinin mutlulukla ilgili önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Bu durumda evliliğin kalitesi ile ilgili evlilik doyumunu ve evlilik uyumu gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır (Johnson ve Booth, 1998; Hicks ve Platt, 1970; Yıldız ve Baytemir, 2016). Diener ve Seligman'a (2004) göre öznel iyi oluş düzeyinin ve dolayısıyla yaşam doyumunu düzeyinin yüksek olması ekonomik faktörlerden daha çok sosyal ilişkilerden ve işten alınan doyuma bağlıdır. Bu sebeplerle, bu araştırmada evli kadınların yaşam doyumlarının evlilik doyumuyla ilişkili olması beklenmektedir.

Bu araştırmada ele alınan ve evli kadınların yaşam doyumuyla ilişkili olabileceği düşünülen değişkenlerden bir diğeri de çalışma durumudur. Çilli, Kaya, Bodur, Özkan ve Kucur (2004) araştırmalarında, çalışmayan evli kadınlarda çalışan evli kadınlara göre psikolojik belirtilerin daha fazla olduğu yani çalışmayan evli kadınlarda psikolojik sorunların daha çok görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır. Buradan da hareketle evli kadınların ruh sağlığı açısından iş yaşamının önemli olduğu ve ruh sağlığıyla ilişkili bir kavram olan yaşam doyumunu bir ilişkisinin olduğu düşünülebilir. Nitekim Yalçın (2014) da çalışmasında evli kadınların olumlu çalışma yaşantılarının bireylerin yaşam doyumları açısından önemli olan ev yaşantılarına olumlu katkısının olduğunu bulmuştur.

Literatürdeki ilgili çalışmalar gözden geçirildiğinde yurt içi ve yurt dışında yaşam doyumunu ile ilgili birçok çalışma yapıldığı ancak bu çalışmaların daha çok üniversite öğrencileriyle yapıldığı görülmektedir (Chow, 2005; Çeçen, 2008; Deniz, 2006; Gündoğar, Sallan Gül, Uskun, Demirci ve Keçeci, 2007; McKnight, 2005; Özgür, Babacan Gümüş ve Durdu, 2010; Shek, 1999; Tuzgöl Dost, 2007; Young ve Miller, 1995). Yetişkinlerle yapılan ilgili araştırmalar incelendiğinde, Yıldız ve Baytemir (2016) evlilik doyumunu ve yaşam doyumunun ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Boyce, Wood ve Ferguson (2016) araştırmalarında evlilik doyumunu ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin önemini ele almıştır. Evlilik doyumuna yakın bir kavram olan evlik uyumu ve yaşam doyumunu arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olduğu rapor edilmektedir (Be, Whisman ve Uebelacker, 2013; Booth ve Booyesen, 2013; Çelik ve Tümkaya, 2012). Evli bireylerle yapılan bir araştırmada yaşam doyumunu kapsayan öznel iyi oluş ve evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğu ($r=.45$) bulunmuştur (Canbulat ve Cihangir Çankaya, 2014). Çalışan evli kadınlarla yapılan bir başka araştırmada evlilik uyumu ile yaşam doyumunu arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($r=.59$) bulunmuştur. Aynı çalışmanın nitel bulgularına göre de çalışan evli kadınların yaşam doyumunu etkileyen unsurlar incelendiğinde, eşini sevme, evliliğindeki huzur ve eşinin iyi olması gibi ifadeler bulunmaktadır (Ünüvar ve Tagay, 2015). Bu ifadeler evlilik ilişkisi içinde varlığını sürdüren faktörlerle ilgili bireyin elde ettiği psikolojik tatmini işaret ettiğinden evli kadınların yaşam doyumunun evlilik doyumunuyla ilişki olduğu düşünülebilir.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de boşanmanın giderek arttığı ve kültürel özellikler sebebiyle özellikle kadınların psikolojik sağlığını etkilediği (Soylu, 2016) göz önüne alındığında, evli kadınların evlilik doyumlarının yaşam doyumlarıyla arasındaki ilişkinin anlaşılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca evli kadınların ruh sağlığını etkileyen iş yaşantılarının da (Çilli ve ark., 2004) yaşam doyumunu açısından önemli olması beklenmektedir. Sonuç olarak, evli bireylerin ve özellikle kadın araştırmalarına katkıda bulunması açısından evli kadınların yaşam doyumlarının incelenmesinin oldukça önemli olduğu söylenebilir. Bu sebeple bu çalışmanın amacı evli kadınların yaşam doyumlarının evlilik doyumunu ve çalışma durumu değişkenlerine göre incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırmada evli kadınların yaşam doyumlarını evlilik doyumunu ve çalışma durumu değişkenlerine göre incelemek için ilişkisel ve nedensel karşılaştırma tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek amacıyla yapılan araştırmalardır. Nedensel karşılaştırma ise gruplar arasında zaten var olan farkların neden ve sonuçlarını belirlemeyi amaçlayan araştırma yöntemidir. Her iki araştırma deseni de varolan durumları tanımlamaya yönelik ve deneysel araştırmalar için yol gösterici ilişkisel araştırmalardır (Büyüköztürk ve ark., 20014; Fraenkel ve Wallen, 2006; Karasar, 2000).

Araştırma Grubu

İzmir’de yaşayan evli kadınlar araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Araştırma grubu ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile oluşturulan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 311 kişiden oluşmaktadır. Ulaşılabilir örnekleme yönteminin kullanılması nedeniyle karşılaşılabilecek sorunu en alt düzeye indirebilmek için KBF aracılığıyla araştırma grubunun tanımlanmasına özen gösterilmiştir. Tablo 1’de araştırma grubunun demografik değişkenlere göre sayısal dağılımı verilmiştir.

Tablo 1: Araştırma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Sayısal Dağılımı

	f	%
Yaş		
20-30	85	27.3
31-40	105	33.8
41-50	84	27.0
51-60	32	10.3
61 ve üstü	5	1.6
Eğitim		
Okur yazar	2	0.6
İlkokul	44	14.1
Ortaokul	20	6.4
Lise	86	27.7
Üniversite	131	42.1
Lisans üstü	28	9.0
Çocuk sahibi olma/olmama		
Çocuğu yok	28	9.0
Çocuğu var	283	91.0
Çalışma durumu		
Çalışmıyor	116	37.3
Çalışıyor	195	62.7
Toplam	311	100

Veri Toplama Araçları

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ): Evli kadınların yaşam doyumunu düzeylerini ölçmek için kullanılan YDÖ, Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiş, yedi dereceli Likert tipi 5 maddeden oluşan bir ölçektir. Köker (1991) ve Yetim (1991) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ölçekten alınan yüksek puanlar yaşam doyumunun yüksek olduğu; düşük puanlar ise yaşam doyumunun düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği Köker’in (1991) çalışmasında .85 ve Yetim’in (1991) çalışmasında .81 olarak bulunurken; madde korelasyonlarının .71 ile .80 arasında değiştiği bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlık katsayıları .80 ile .89 arasında değişmektedir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .88 olarak saptanmıştır.

Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ): Evli kadınların evlilik doyumunu düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılan EDÖ, Çelik ve Yazgan İnanç (2009) tarafından geliştirilmiş 5'li olumlu 8'li olumsuz toplam 13 maddeden oluşmaktadır. (1) Bana hiç uygun değil ile (5) Bana tamamen uygun arasındaki derecelendirmeye göre cevaplanan likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puan evli kişilerin evlilik doyumlarının yüksekliğine işaret etmektedir. Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda 'aile', 'cinsellik' ve 'benlik' olarak adlandırılan üç faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Ölçeğin tamamının ve alt ölçeklerinin iç tutarlık Cronbach Alpha değerleri, madde toplam puan korelasyonları ve test tekrar test katsayılarının yüksek olduğu görülmüştür. Ölçüt bağlantılı geçerlik çalışmaları da ölçeğin geçerliğini desteklemiştir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .83 olarak saptanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu (KBF): Katılımcıların demografik bilgileri araştırmacılar tarafından hazırlanan KBF ile elde edilmiştir. Katılımcıların yaşı, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olup olmadığı ve çalışma durumuna ilişkin sorulara yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı (SPSS, Statistical Package for the Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde evlilik doyumunu ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemek için veriler normal dağılım göstermediğinden Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Çalışma durumu ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemek için ise t testi yapılmıştır. Ayrıca değişkenlere ait betimleyici istatistikler de hesaplanmıştır.

BULGULAR

Yaşam doyumunun evlilik doyumuna göre incelenmesine ilişkin bulgular

Evli kadınların evlilik doyumunu ile yaşam doyumunu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla -normal dağılım varsayımı karşılanmadığından- yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları ve değişkenlerin betimsel istatistikleri Tablo 2'de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre yaşam doyumunu ile evlilik doyumunu arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur ($r=.48$, $p<.01$).

Tablo 2: Yaşam Doyumu ve Evlilik Doyumu Değişkenlerinin Betimsel İstatistikleri ve Korelasyonu

	n	X	ss	ranj	r
Yaşam Doyumu	311	24.00	6.45	35	
Evlilik Doyumu	311	51.53	10.57	65	.48**

** $p<.01$

Yaşam doyumunun çalışma durumuna göre incelenmesine ilişkin bulgular

Evli kadınların yaşam doyumunun herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan t testi sonuçları ve betimsel istatistikleri Tablo 3'te gösterilmiştir. Yapılan t testi sonuçlarına göre çalışan ve çalışmayan evli kadınların yaşam doyumunu puanları farklılık göstermektedir. Çalışan evli kadınların yaşam doyumunu puan ortalamalarının ($X=24.81$) çalışmayan evli kadınların yaşam doyumunu puan ortalamalarına göre ($X=22.67$) anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur ($t=-2.85$, $p<.01$).

Tablo 3: Yaşam Doyumu Puanlarının Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınlara Göre t Testi Sonuçları

Çalışma durumu	n	X	SS	t	p
Çalışmayan	116	22.67	6.37		
Çalışan	195	24.81	6.39	-2.85	.005**

** $p<.01$

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın bulguları incelendiğinde yaşam doyumu ile evlilik doyumu arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=.48, p<.01$) ve çalışan evli kadınların yaşam doyumu düzeylerinin çalışmayan evli kadınların yaşam doyumu düzeylerinden daha yüksek olduğu ($t=-2.85, p<.01$) görülmektedir.

Araştırmanın ilk bulgusu olan yaşam doyumu ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olması değerlendirildiğinde, evlilik doyumu yüksek bireylerde yaşam doyumunun yüksek olması beklenen bir sonuç olarak yorumlanabilir. Yaşam doyumu genel bir memnuniyeti ifade ettiği için bireyin yaşam doyumunu oluşturan bileşenlerden biri de evlilik doyumudur. Çalışmanın bu bulgusu ile örtüşen sonuçların olduğu başka çalışmalar da bulunmaktadır (Boyce, Wood ve Ferguson, 2016; Diener, Oishi, Gohm ve Suh, 2000; Diener ve Oishi, 2001; Yıldız ve Baytemir). Bireylerin genel yaşam doyumu yüksek olduğunda özel alanlardan aldıkları doyuma ilişkin puanların da yüksek olduğunu ve bu saptamanın en çok “benlik” ve “sosyal ilişkiler” alanında görüldüğünü bulmuşlardır (Diener, Oishi, Gohm ve Suh, 2000; Diener ve Oishi, 2001). Benzer sonuçlar medeni durum ve yaşam doyumunun bir parçası olduğu öznel iyi oluş arasındaki ilişkileri inceleyen Gove, Hughes ve Briggs-Style (1983) ve Cohen ve Bradbury (1997); öznel iyi oluş ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen Canbulat ve Cihangir Çankaya, 2014 tarafından da bulunmuştur. Evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Be, Whisman ve Uebelacker, 2013; Bootha ve Booyesen, 2013; Çelik ve Tümkaya, 2012). Bunlara ek olarak başka bir araştırmada evli ve çalışan kadınlar için evlilik uyumunun en önemli yordayıcılarından biri yaşam doyumu olarak saptanmıştır. Bu çalışmanın nitel bulguları da yaşam doyumunun evlilik doyumuyla ilişkili olduğuna işaret etmektedir (Ünüvar ve Tagay, 2015).

Kavram olarak daha genel bir yapısı olan yaşam doyumunun evlilik doyumuyla ilişkili olması yapısal olarak da açıklanabilir. Bireyin yaşamına ilişkin genel bir memnuniyeti ifade eden yaşam doyumunun (Diener ve Oishi, 2001) evli bireylerin evliliklerinden aldıkları doyum arttıkça yükselmesi beklenebilir. Yalnızca evli olmanın bile yaşam doyumunu arttırdığına ilişkin araştırma bulguları (Bootha ve Booyesen, 2013) dikkate alındığında evliliğinden doyum sağlamanın evli kadınların yaşam doyumlarını arttırması daha da anlaşılır hale gelmektedir. Bu çalışmanın diğer bir bulgusu çalışan evli kadınların yaşam doyumu puan ortalamalarının çalışmayan evli kadınların yaşam doyumu puan ortalamalarına göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğudur. Alanyazında bireyin çalışma yaşamındaki sürecin ekonomik güvence sağlaması nedeniyle yaşam doyumunu sağlayan faktörlerden biri olarak tanımlandığı görülmektedir (Scmitter, 2003). Buna ek olarak iş doyumunun yaşam doyumunu arttırdığını gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005; Dikmen, 1995; Telef, 2011). Yani çalışan kadınların yaşam doyumunun çalışmayan kadınlardan daha yüksek olması anlaşılabilir bir bulgudur. İş doyumunun yaşam doyumunu arttırdığına dair araştırma bulguları olmakla birlikte bu araştırma bulgularından yola çıkılarak evli kadınların sadece iş yaşamına dahil olmalarının bile yaşam doyumlarını arttırdığı söylenebilir.

Görüldüğü gibi araştırma sonuçları alanyazınındaki çalışmalar ile örtüşmektedir. Bundan sonraki çalışmaların evli kadınların yaşam doyumunu etkileyebileceği düşünülen diğer bireysel değişkenler ve daha geniş bir örneklem grubu ile yapılması önerilebilir. Ayrıca evli kadınların yaşam doyumlarının arttırılmasına yönelik olarak deneysel çalışmalar yapılabilir. Bu bağlamda kadınların güçlendirilmesi kapsamında evli kadınlara grupla psikolojik danışma yardımı sunularak yaşam doyumlarının arttırılması sağlanabilir. Evli kadınlara sunulacak tüm bireysel ve grupla psikolojik danışma yardımı hizmetlerinde bu çalışmanın bulgularından yararlanılabilir. Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda da evli kadınların yaşam doyumlarını arttırmak için evlilik doyumunu arttırmaya ve onları çalışma hayatına dahil etmeye çalışılabilir.

Not: Bu çalışma 27- 29 Ekim 2016 tarihlerinde Antalya’da 7 Ülkenin katılımıyla düzenlenen World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS’de bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Avşaroğlu,S., Deniz,M.E. ve Kahraman,A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumunu iş doyumunu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 115-129.

Be, D., Whisman, M. A. ve Uebelacker, L. A. (2013). Prospective associations between marital adjustment and life satisfaction. *Personal Relationships*,20(4), 728-739.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Chow, H. P. H. (2005). Life satisfaction among university students in a canadian prairie city: a multivariate analysis. *Social Indicators Research*, 70(2), 139-150.

Cohan CL, Bradbury TN: Negative life events, marital interaction, and the longitudinal course of newlywed marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(1): 114-128, 1997.

Çeçen, A. R. (2008). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük (tutarlılık) duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(1), 19-30.

Çelik, M. ve Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 223-238.

Çelik, M. ve Yazgan İnanç, B. (2009). Evlilik doyum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.

Çilli, A. S., Kaya, N., Bodur, S., Özkan, İ. ve Kucur, R. (2004). Ev kadınlarında ve çalışan evli kadınlarda psikolojik belirtilerin karşılaştırılması. *Genel Tıp Derg*, 14(1), 1-5.

Demiray; Ö. (2006). *Evlilik uyumunun demografik değişkenlere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

Deniz, M. E. (2006). The relationships among coping with stress, life satisfaction, decision-making styles and decision self-esteem: an investigation with turkish university students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 34(9), 1161-1170.

Diener, E.(1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.

Diener, E.& Myers D. G.(1997). The science of happiness (cover story). *Futurist*, 31(5), 1-7.

Diner, E., Oishi, S., Gohm, L. C.& Suh E. (2000). Similarity of the relations between marital status and subjektive well-being across cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31(4), 419-436.

Diner, E., &Oishi, (2001). Re-axaming the general positivity model of subjective well-being: the discrepancy between specific and global domain satisfaction. *Journal of Personality*, 69, 641-669.

Diener, E., Oishi, S.,& Lucas R. E. (2003). Personality, culture and subjective well-being: emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review of Psychology*, 54, 403-425.

Diener, E. & Seligman E.P.(2004).Beyond money. *American Psychological Society*, 5(1), 1-31.

Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.

Dikmen, A. A. (1995). *Kamu çalışanlarında iş doyum ve yaşam doyum*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th Ed.). New York: McGraw-Hill.

Gündoğar, D., Sallan Gül, S., Uskun, E., Demirci, S. ve Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10, 14-27.

Gove W., R., Hughes, M., & Style, B., C. (1983). Does marriage have positive effect on the psychological well-being of the individual? *Journal of Health and Behavior*, 24, 122-131.

Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Köker, (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyum düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

McKnight, D. (2005). *An investigation into the relationship between spirituality and life satisfaction*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, California State University, California.

Özgür, G., Babacan Gümüş, A. ve Durdu, B. (2010). Evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doyum. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 25-32.

Özgül, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları.

Schmitter, A. C. (2003). Life Satisfaction in Centenarians Residing in Long-Term Care. <http://www.mmhc.com/articles/NHM9912/cutillo.html> adresinden alınmıştır.

Shek, D. T. L. (1999). Parenting characteristics and adolescent psychological well-being: a longitudinal study in a chinese context. *General, Social and General Psychology Monographs*, 125(1), 27-55.

Soylu, Y. (2016). *Boşanmış kadınlarda psikolojik sağlamlığı açıklamaya yönelik bir model geliştirme*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Telef, B.B. (2011). Öğretmenlerin öz-yeterlikleri, iş doyumları, yaşam doyumları ve tükenmişliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 91-108.

Tuzgöl Dost, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 132-143.

Ünüvar, P. ve Tagay, Ö. (2015). Çalışan evli kadınların toplumsal cinsiyet rolleri, yaşam, iş doyum ve evlilik uyumlarının incelenmesi. *Kadın*, 16(1), 21-44.

Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-261.

Yıldız, M. A. ve Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyum ile yaşam doyum arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-80. DOI: 10.17679/iuefd.17181627.

Young, M. H. & Miller, B. C. (1995). The effect of parental supportive behaviors on life satisfaction of adolescent offspring. *Journal of Marriage and Family*, 57(3).